

TUHAKTAKHAIT NAITUMIK

1. KINGULIIT UKAUHIIT

Kavamatkut Kanatami uktugumaliktut Kanatami Aninaktuliit Nunait Paknaiyautikhainik (FCSAP) halumaktigiagani Kanatami inminiigutikhait aninaktuliit nunait ovalo munagilugit hilakyuami akigaktugutikhait mikhaanut tamamik nunait. FCSAP pilihimayuit tuniniaktut kinauyakhainik ihuakhagutikhainik aninaktuliit nunait pilaaktut Inunut ovalo/ovaluniit hilakyuamut. Kanatami Inuligiyit uktukhimayut ovalo pihimayut kinauyakhainik ataani hamani pilihimayuit ihivgiugiagani ovalo ihuakhagiagani kimakhimayut DEWline nunait PIN-Bmi (Clifton Point).

PIN-B kitkaniituk DEWline nunait hanahimayut 1957mi ovalo umikhunik ovalo kimaktauplutik 1963mi. 1965mi, munagitjutikhait nunait tunihimayut Kanatami Inuligiyyinut. Hilakyualigiyit ihivgiugutikhait PIN-Bmi DEWline pihimayut 1985mi DNDkut ovalo Hilakyualigiyit Kanatami pulaakhimakpagit nunait unguvaktigiagani aninaktuliit, ilangit; PCB's ovalo POL's ovalo naunaiyaklugit nunait piguhimayut hunavaluit aninaktulaaktut hilakyuamut hivulikhami. Amigaitut hunavaluit PCBkaktut hanalgutiit unguvakhimayut nunait. Nunauyait ihivgiukhimayut katitikhimayut iklunit ilitagihimaitut PCBnik. Ovalo 2,700mik litres ukhukyuat havagutait ikualaakhimayut talvani.

Nunait pulaafaakhimayut 1994mi Hilakyualigiyit Ilaukatauyut Royal Roads Military Iliniagaikpaalivianit nani ihivgiukhimayut pilihimayuit inikhimayut. Ihivgukhimayait ilitagihimayut nunauyainik aninaktuliit avataanut Tier I ovaluniit Tier II (atuktait DNDkut DEWline halumaktigutikhait maligutikainut) haniani ikluit kuviviit, ikluit haniani ovalo katakyukakviit. Ovalo, PCBmik mingutiit ilitagiyauhimayut nunaini. Kihimi, hapkoa ihivgiukhimayut ilaungitut ihivgiufaagutikhainik ukhukyuait aninaktuliinik pilaaktakhainik nakit pihimayut aninaktuliit nunait.

Kanatami Inuligiyit havakhimayut hivuliini ukiuni havakpiakhimayait nunaini ihivgiukhimayut auyami 2007. Talvani, nunaligiyit ihivgiukhimayut naunaiyakhutik nakuuyunik piguhimayut hunavaluit ovalo pilaaktut nunait aninaktuitut piguhimayunik. Ingilgaat atukhimayaglavit ihivgiufaakhimayut naunaiyagiagani nunait pilaakhimayunik inuuviviniit ovaluniit kinguliinit ikpinaktunik.

Atukhugit iniktigutait hapkoa ihivgiukhimayut, ovalo tuhagutikhainik katitikhimayut Inuit tuhaktitlugit atugutikhaini, Kanatami Inuligiyit iniktikhimayait PIN-B ihuakhagutikhainik havaktakhait paknaiyautikhait (RAP) ihuakhaktakhainik malilugit *Kimakhimayut Angayukviit Nunait Ihuakhaktakhait Maligutikhait* ovalo uktugumayut hamna havaktakhait auyami 2009.

2. HANAYAKHAT NANIITUK

PIN-B DEWline nunait naunaiyautait, 68°13' N, 118°38' W uataani hinaani Amundsen Gulf tagiungani, haniani kuvivianut Dolphin ovalo Union Strait tagiunganut. PIN-B 200mik km uataaniituk Kugluktumit ovalo 220mik km kivataani Paulatuk. Nunaayat ovalo hanauyakhimayut ilauyut hamani tuhimayumut ikayugiagani ihivgiuktut takuyaangani nunait (takulugit llangani B ovalo C).

PIN-B havakvia ilauyut talimanik takiyunik iklunik, tutkuktuiviit, akhaluutikakvik, mikiyuk Inuit iklua, ukhukyuat, ukhukyuuliit ovalo ukhuvaluit (POL) tutkukviit ilauyut akyagutikhait paipait ovalo ulghimayuk napaaktuk. Ovalo havakviit havakvigaluit, uhiiyakvik hinaani hanahimayuk. Aipaa POL tutkuktuiviit hinaaniituk, haniani uhiiyakviit. Malguk malviit hanahimayut nunaini. Hivulik milvik 1mik km takiyuk ovalo nigiganiituk hinaanit. Aipaa (kimakhimayuk) malvik 300 metres takiyuk ovalo kanituk haniani hivulimit milvimit. Apkotiliukhimayut tikitaangani milviit, imakakviit tahianut ovalo uhiiyakvimut. Mikiyut hanavik hanahimayuk kihimi ahigukthimayut inigamik. Hivuliit hiniktakviit Inuit hanianiituk 1.5mik km nigigani PIN-B; ahiguktigutikhait ovalo halumaktigutikhait hamna hiniktakvigaluit ilauniaktut PIN-B nunait ihuakhaktaulikata.

3. HANAYAKHAMI HAVAKTAKHAIT OVALO MALIKTAKHAIT

Nunani ihivgiugutait ovalo nunani naunaiyagutikhait ilangit inikhimayut auyami 2007. Ihuakhaktakhait Havaktakhait Paknaiyautait (RAP) havaktakhainik paknaiyakhimayuat ovalo ilauyut hamani tunihimayumi. Hanayakhat havaktakhait piliniaktut auyami 2009, nuutiliklugit hanalgutikhait nunamut umiakut. Inikkhimayut hanayakhat maliktakhait ilauyut hamani tunihimayumut (takulugit llangani E).

Tamamik talvaniitut havakatigiyagaluit ahiguktiniaktut ovalo hunavaluit aviktuklugit aninaktuliit ovalo aninaktuliit igitakhainik. Aninaktuliit igitakhait, ilaa haviit ovalo PCB aninaktuliit minguit ovalo asbestosnik pikaktut, puutiniaktut ovalo akyalugit nigigaganut igitaangani. Aninaktuitut hunavaluit ovalo ikluit naunaiyaniaktut nunaini ililugit piguyakhainut hananiaktuk ilauyumut halumaktigutikhait havaktakhainik.

Igitakhait katitikniaktut hivuliulutik unguvaklugit aninaktuliit nunaayat. Nunait ihivgiukhimayut naunaiyakhimayut aninaktuliit nunaayat nunaini ikpingiyauhimaituk katitigutainik imait. Aninaktuliit ihumagiyait nunaini aatjikutauyut tahapkoa aalani DEWline kimakhimayut ovalo ilauyut ukhukyuuligiit (PHC's) ovalo ilangit haviit.

Katakyuit amigaitut nunami ovalo haniani. Katakyuit munagiyauniaktut ovalo igitaulutik maliklugit Kanatami Inuligiit DEWline *Katakyuit Maliktakhainik*.

Amigaitut katakyuit imaitut, kihimi mikiyumik pikaktut imaitiatiakhimainamik ovaluniit angmakhimaitut. Ataani nunait katakyuinit naunaiyaniaktut unguvaktaukpata. Tamamik katakyuit katitiniaktut, ahiguktiklugit ovalo pigulugit nunaini.

Kanatami Inuligiyyit atuliktut *Kimakhimayut Anguyakviit Nunait Ihuakhagutikhait Malikthahait* atukhimayut tamamik Kanatami Inuligiyyit munagiyautainik anguyakviit nunait ukiuktaktumi Marchmi 2005. Hamna makpigaak ilitagihimayut kanuk Kanatami Inuligiyyit munaginiaktait tamamik nunainik halumaktigutikhainik ilauyut, halumaktigutikhait maligutikhait, piguyavikhait hanatjutikhait ovalo umiktigutikhait, aninakatuliit hunavaluit ovalo igitakhait munagitjutikhait ovalo igitjutikhait, katakyuit maligutikhait, ikluit ahiguktigutikhait ovalo igitakhait piguviit hanatiligiyyit ovalo kingulimik nunait utiktitjutikhait. Nunait Aninaktuliit Ihivgiugutikhait (SSRA's) atuniaktut maligiagani CCMEkut ovalo aalat hivuliit ilitagiyauhmayut maligutikhait nani maligutikhakangitut aninaktuliit ihumaalugiyaayunik, atuklugit nunainut ilitagihimayut ihumagiyainik.

Atulaniaktait hiniktakvikhait ovalo ilangit anakvikhait hananiaktut. Hamna atugutikhait pipkaniaktait 50nik havaktikhainik hiniktagiagani nunaini halumaktititlugit, piniaktut 90nik ublunik 2009mit 2010mut havaktitlugit. Maliklugit uktugutikhait nunait ihuakhagutikhait, atulaktait hiniktakviit unguvaniaktut.

Havaktiit nuutitikataniaktut nunamut tingmiakut atuklutik nunaini milviit. Inikata hanayakhat 2010mi, nunait utiktiniaktut kinguliinit maliklugit halumaktigutikait havaktakhait paknaiyautikhainik ilauyut hamani tunihimayumut.

4. INULIGIYINIK IKPINAGUTIKHAIT HANAYAKHAMUT

Pilaakata, hanayakhat atuniaktut atugutikhainik atuktut ukiuktaktumi hilakyuamut ovalo Inuit atuinaktainik nunaini kauyimayatukangit ovalo ilauyut nutaat piyumayainik ukiuktaktumiut ovalo hilait ihuakhagutikhait havaktikhaini paknaiyautikhainut.

Ukakatigihimayait inikhimayut Ilanganut III Hilakyuat Nunait Ihivgiugutikhainut ovalo tunihimayut iniktigutainik tuhaktakhainut. Ovalo, nunani ukakatigihimayait Hamletkut Katimayit, Nunani Umayuligiyyit ovalo nunakatigiit inikhimayut Februarymi 2008 Kugluktumi. Iniktigutait hapkoa ihivgiugutait ovalo amigaitut halumaktigutikhait atulaaktut ihumagiyauhmayut hamani nunaini tunihimayut. Hapkoa katimahimayut atukhimayut tuhagutikhainik atulaaktut. Takulugit ilauyut Inuit ukakatigihimayait titigautait ilauyut PIN-B Ihuakhaktakhait Havaktakhait Paknaiyautainut (Ilangani B) tuhafaagumaguvit. Nunani tuhaktitihimayut atukhimayut iniktigutagani hapkoa pinahuaktainut:

- Ilaukatigilugit tuhagutikhainik hanayakhami nunainut;

- Naalagialugit nunaini ihumagiyainik Inuit nalugitainik ublumi kanugitaakhait nunaini ovaluniit nalungitut nunaini havagutaigaluanganik;
- Naunaiyaklugit ihumagiyait ovalo ihumaalugiyait nunait mikhaanut DEWline nunainut ovalo havaktakhainik;
- Naunaiyaklugit pitkutikhait (havaktukhat ovalo hanalgutikhait) nunaini ikayulaaktut halumaktigutikhainik hanayakhait; ovalo
- Hanayaangani nakuutkiyamik halumakatigutikhait paknaiyautikhainik.

Ihumaalugiyait/kungiakhimayait ukakhimayait nunamit hamani katimatitlugit ilauyut:

- Inuuiviniit ovalo ublumi atugutait ikluit Clifton Pointmi;
- Naniitut piguhimayut ovalo pilaaktut ikpinagutikhait aninaktuliit kuvikpata hanianut tahianut; ovalo
- Havagaagutikhait ovalo busniit pilaaktakhait.